

LIETUVOS RESPUBLIKOS
STATYBOS ĮSTATYMO NR. I-1240 11¹, 12, 17, 22 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Įstatymo projekto antrasis variantas teikiamas atsižvelgus į Lietuvos Respublikos Seimo Teisės departamento 2025 m. kovo 31 d. išvadoje Nr. XVP-232 pateiktas pastabas (Nr. 1, 4, 6, 7, 8). Į pastabas Nr. 2, 3, 5 atsižvelgta iš dalies, kadangi Projektu yra grąžinamas įstatymo nuostatų, kurios galiojo nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2024 m. lapkričio 11 d., galiojimas (taigi, iš esmės nėra įvedamas naujas, iki tol nebuvęs, teisinis reguliavimas). Atsižvelgiant į tai, kas minėta (dėl grąžinamo buvusio teisinio reguliavimo) Projekto antikorupeinio vertinimo (Nr. 9 pastaba) atlikti taip pat nėra tikslinga, kaip ir nėra tikslinga kreiptis dėl Vyriausybės išvados (tame tarpe ir nesant Seimo statuto 145 straipsnio 1 dalyje nustatomų pagrindų) (Nr. 10 pastaba).

2023 metais Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 1, 2, 3, 4, 5, 6, 11-1, 12, 14, 15, 17, 18, 22, 24, 26, 27, 27-1, 28, 34, 37, 39, 47, 49, 51, 52-1, 53, 55, 56, 57, 59 straipsnių, šeštojo skirsnio pavadinimo, 1 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 11-2, 27-2, 68 straipsniais įstatymą Nr. XIV-2413 (toliau – Įstatymo pakeitimas).

Įstatymo pakeitimu, be kita ko, atsižvelgiant į kelių Seimo narių pasiūlymus (XIVP-3143) buvo panaikinti statinio (projekto) (jo dalies) ekspertizės rangovams kelti kvalifikaciniai reikalavimai, jų atestavimas ir veiklos priežiūros pagrindai, taip pat išplėsta teisė teikti statinio (projekto) (jo dalies) ekspertizės paslaugas ir fiziniams asmenims – architektams ir statybos inžinieriams. Vienintelis tokių pakeitimų argumentas buvo tas, kad „ekspertų paslaugas galėtų teikti savo srities profesionalai, o ne dažnai pigią darbo jėgą samdančios atestuotos įmonės“. Taigi, vietoje to, kad būtų išlaikyta kompetencija ir atskaitomybė šiame ypatingai svarbiame statybos etape, buvo suteikta teisė ir sudaryti pagrindai statinio (projekto) (jo dalies) ekspertizės paslaugas teikti neatestuotiems juridiniams asmenims bei fiziniams asmenims, pastariesiems nekeliant kvalifikacinių reikalavimų (arba keliant juos itin supaprastintus, kaip, kad teise būti ekspertizės vadovu turint 2 metų vadovavimo patirtį).

Statinio (projekto) (jo dalies) ekspertizė yra ta statybos proceso dalis, kurioje yra užtikrinama statomo objekto kokybė, todėl nepagrįstas šio itin atsakingo proceso supaprastinimas vien tik tuo Įstatymo pakeitimo projekto iniciatorių nurodytu pagrindu, kad „pigų įmonių darbo jėga galėtų šias paslaugas teikti savarankiškai“.

Įstatymo pakeitimu taip pat sukuriama sąlygos nesąžiningam projektuotojui už tam tikrą atlygį gauti fizinio asmens - ekspertizės rangovo teigiamą ir projektuotojui palankią projekto ekspertizės išvadą, kas buvo ženkliai sudėtingiau (ar apskritai neįmanoma) kuomet ekspertizės rangovu galėjo būti tik atitinkamus kvalifikacinius reikalavimus ir patirtį turintis juridinis asmuo su griežta veiklos kontrole.

Galiausiai supaprastinus reikalavimus statinio (projekto) (jo dalies) ekspertizės paslaugų atlikimui sudarytos sąlygos reikšmingai sumažėti statybos darbų kokybei, kas kelia grėsmę visuomenės saugumui, nes nekokybiški statiniai yra pavojingi gyventojams dėl galimų statybos defektų ar netinkamo projekto įgyvendinimo.

Parengtu Įstatymo projektu yra grąžinamos iki Įstatymo pakeitimo galiojusios nuostatos, susijusios su statinio (projekto) (jo dalies) ekspertizės paslaugų teikimo keliamais kvalifikaciniais reikalavimais, paslaugų teikėjų atestavimu ir jų kontrole, kurios galiojo nuo Statybos įstatymo priėmimo dienos, t. y. virš 20 metų.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad Specialiųjų tyrimų tarnyba yra nurodžiusi, kad itin svarbu yra tinkamai ir aiškiai sureglamentuoti statybos dalyvių, tame tarpe ir ekspertizės rangovų kvalifikacinius reikalavimus ir atsakomybę (pvz., 2020 m. sausio 14 d. antikorupcinio vertinimo išvadoje Nr. 4-01-272), kad yra būtina užtikrinti interesų konfliktų prevenciją tarp ekspertizės rangovų ir statytojų (pvz., 2022 m. birželio 23 d. antikorupcinio vertinimo išvadoje Nr. 4-01-5309).

EPBO ataskaitoje „Lietuvos statybos priežiūros sistemos efektyvumo didinimas“ rekomenduojama, kad turėtų būti taikomi griežtesni reikalavimai (tame tarpe ir turėti tam tikros profesinės veiklos patirtį) tam tikroms pareigoms, kurios apima priežiūros, tikrinimo ar (techninės) kontrolės užduotis, o tie asmenys, kurie kontroliuoja statybos veiklą neturėtų turėti glaudžių ryšių su projektavimo ir statybos šalimis.

Galiausiai pažymėtina, kad ypatingų statinių (projekto) (jo dalies), taip pat kitų aiškiai įstatyme apibrėžiamų statinių, tame tarpe ir tų, kurių projektavimas ir (ar) statyba finansuojami Lietuvos Respublikos (įskaitant Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas) biudžeto lėšomis, valstybės vardu pasiskolintomis arba valstybės garantuotų paskolų lėšomis, valstybės pinigų fondų lėšomis, savivaldybių biudžetų lėšomis ekspertizės rangovais turės teisę būti tik juridiniai asmenys, atitinkantys įstatyme nustatytus kvalifikacinius reikalavimus.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Seimo narys Matas Skamarakas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti klausimai:

Šiuo metu numatyta, kad visų statinių (projektų) (jų dalies) ekspertizės paslaugas gali teikti neatestuoti juridiniai asmenys, fiziniams asmenims nekeliant praktiškai jokių kvalifikacinių reikalavimų, išskyrus reikalavimą ekspertizės vadovui turėti 2 metų vadovavimo patirtį pvz., būnant statinio (projekto) statybos vadovu.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo projektu yra iš dalies grąžinamos iki Įstatymo pakeitimo galiojusios nuostatos, susijusios su statinio (projekto) (jo dalies) ekspertizės paslaugų teikimo keliamais kvalifikaciniais reikalavimais, paslaugų teikėjų atestavimu ir jų kontrole, taip pat nustatant, kad ypatingų statinių (jų projektų) (jų dalies), taip pat kitų aiškiai įstatyme apibrėžiamų statinių, tame tarpe ir tų, kurių projektavimas ir (ar) statyba finansuojami Lietuvos Respublikos (įskaitant Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas) biudžeto lėšomis, valstybės vardu pasiskolintomis arba valstybės garantuotų paskolų lėšomis, valstybės pinigų fondų lėšomis, savivaldybių biudžetų lėšomis, ekspertizės rangovais gali būti tik juridiniai asmenys, atitinkantys įstatyme nustatytus kvalifikacinius reikalavimus.

Įstatymo projektu bus užtikrinta ypatingų ir kitų įstatyme apibrėžiamų statinių kvalifikuota statinio (projekto) (jo dalis) ekspertizė, sudarytos sąlygos efektyviai kontroliuoti šios paslaugos teikimą, išvengti interesų konfliktų.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas įstatymo projektas kriminogeninei situacijai ir korupcijai įtakos neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo projektas turės teigiamą poveikį statybos verslui ir jo plėtrai, nes bus sudarytos sąlygos kvalifikuotai, nešališkai ypatingų ir kitų aiškiai įstatyme apibrėžtų statinių (projektų) (jų dalis) ekspertizei.

Įstatymo projekto priėmimas neigiamo poveikio verslo aplinkai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus įstatymo projektą, kitų įstatymų pakeitimų rengti nereikės. Turės būti atitinkamai peržiūrėti ir patikslinti poįstatyminiai teisės aktai.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Naujos sąvokos ir terminai neapibrėžiami.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Priėmus įstatymo projektą iki jo įsigaliojimo datos, turėtų būti patikslinti įgyvendinamieji teisės aktai: Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. įsakymas Nr. D1-880 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.02.01:2017 „Statybos dalyvių atestavimo ir teisės pripažinimo tvarkos aprašas patvirtinimo“; Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 26 d. nutarimas Nr. 280 „Dėl Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 įgyvendinimo“; kiti teisės aktai.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Priėmus įstatymo projektą, jo nuostatomis įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų lėšų 2025-2027 metams nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Statinio projekto (jo dalies) ekspertizė, statinio (jo dalies) ekspertizė.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia Seimo nariai: